

DECLARACIÓ D'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

15 GENER 2020 BARCELONA

Barcelona declara l'emergència climàtica

- » Davant la situació greu i urgent que viu la ciutat Barcelona incrementa l'ambició per aconseguir reduir el 50% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle al 2030 respecte als valors de l'any 1992
- » L'Ajuntament de Barcelona invertirà un total de 563 milions d'euros fins al 2025 per desenvolupar un centenar de mesures i aconseguir una reducció de 2 milions de tones d'emissions de CO₂ al 2030
- » La declaració traça les mesures necessàries per reduir l'ús del transport en vehicle privat, millorar el transport públic a nivell metropolità i prioritzar l'espai urbà i la mobilitat dels vianants.
- » Pel que fa al model urbà de la ciutat, destaca la transformació de 15 km de carrers en eixos verds, millorar les condicions ambientals i de seguretat a l'entorn de 200 centres escolars i protegir el verd i la biodiversitat amb 40 hectàrees de verd públic
- » Protegir la salut de les persones és un objectiu bàsic amb mesures com activar 100 equipaments municipals per actuar com a refugis climàtics en cas d'emergència per clima extrem o modificar els hàbits de consum de la ciutadania

Barcelona ha decretat l'emergència climàtica a la ciutat davant la situació d'urgència i gravetat pel que fa als nivells de contaminació que afecten la salut dels veïns i les veïnes i les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle. Aquesta declaració és un document amb les 100 mesures principals a dur a terme en els pròxims 10 anys, encaminades a aconseguir reduir un 50% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle el 2030 respecte als valors de 1992 (valor de referència que es correspon amb el primer inventari de gasos amb efecte d'hivernacle complet que té la ciutat), un augment en l'ambició de la ciutat per reduir les emissions de CO₂ respecte al que traçava el Pla Clima.

Amb una inversió de 563,3 milions d'euros en emergència climàtica, l'Ajuntament de Barcelona s'encamina per reduir fins a 2 milions de tones de CO₂ l'any 2030, amb un projecte ambiciós per revertir els efectes dels gasos amb efecte d'hivernacle i els contaminants a l'aire que la ciutadania respira diàriament. Per a l'execució d'aquestes mesures s'han traçat uns àmbits estratègics i prioritaris d'actuació des d'ara fins al 2030, que són clau per aconseguir reduir el 80% de les emissions:

- ✓ Reducció del trànsit i Zona de Baixes Emissions, reducció de 550.000 tones de CO₂
- ✓ Nou model d'eficiència energètica residencial i d'edificis, reducció de 450.000 tones de CO₂
- ✓ Generació i foment de les energia renovable, reducció de 200.000 tones de CO₂
- ✓ Reducció de les emissions de grans infraestructures, Port i Aeroport, 178.000 tones de CO₂
- ✓ Augmentar la recollida selectiva de residus a través de la implementació de sistemes individualitzats de recollida de residus a nivell domèstic i comercial, reducció de 153.000 tones de CO₂

La declaració recull el centenar de mesures concretes per aconseguir canviar el model en set eixos temàtics, recollint la feina feta en la taula participativa d'emergència climàtica, que durant la tardor passada ha celebrat 4 sessions amb la participació de 300 persones en representació de 200 entitats de la ciutat. En base al treball fet, els àmbits temàtics de la declaració són els següents: mobilitat i infraestructures, model urbà, energia, model econòmic, consum i residus, alimentació, model cultural, aigua i salut i benestar.

Les ciutats són grans consumidores de recursos i energia i generen el 70% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle. És per aquest motiu que avui es fan imprescindibles mesures urgents, contundents i efectives per assolir l'acord de no superar l'1,5 graus de temperatura mitjana global a la Terra marcat a París. L'emergència climàtica és un problema global compartit per tota la comunitat científica que a Barcelona es concreta:

- ✓ Durant el període 1992-2015 s'estimen 3.700 morts atribuïbles a la calor extrema, en general en persones grans i fràgils.

- ✓ Disminució de la pluja acumulada a la ciutat entre un 14% i un 26% fins a finals de segle.
- ✓ Pèrdua d'entre un 30% i un 46% de superfície útil de sorra a la majoria de platges de la ciutat.
- ✓ Augment del risc d'incendi a Collserola i pèrdua de la biodiversitat.
- ✓ Afectació important en infraestructures crítiques.

L'Ajuntament de Barcelona farà aquest procés de transformació de la mà de la resta d'institucions, món empresarial i ciutadania. De fet, els barcelonins i les barcelonines ja mostren plena consciència de l'emergència climàtica que viu la ciutat. Segons l'últim Baròmetre municipal, corresponent al mes de desembre de 2019, 9 de cada 10 ciutadans i ciutadanes es mostren preocupades pel canvi climàtic i a més, 8 de cada 10 considera que el canvi climàtic ja afecta la seva vida quotidiana.

» Compromisos de Barcelona davant l'emergència climàtica

El passat mes de juliol, l'Ajuntament de Barcelona va prendre el compromís de declarar l'emergència climàtica durant el mes de gener de 2020 amb la constitució de la Taula per l'Emergència Climàtica de Barcelona.

Va ser en aquell moment quan es van posar en marxa algunes accions urgents per treballar l'últim semestre de 2019 i que avui ja estan executades i que refermen el compromís col·lectiu de ciutat davant la crisi climàtica que l'amenaça. Algunes d'aquestes execucions són:

- ✓ La reducció d'un carril de circulació al carrer d'Aragó per habilitar-lo com a carril bus i la reducció d'un carril al carrer de Mallorca, executat en tot el tram que no està afectat per restriccions de les obres dels pous d'ADIF.
- ✓ Iniciar els treballs per establir una taxa de residus municipal per millorar els índex de recollida selectiva, de la qual se n'ha fet l'aprovació inicial.
- ✓ La constitució de la Taula Plàstic Zero.
- ✓ El desenvolupament de projectes d'escola refugi climàtic en 11 centres escolars amb l'anàlisi de cada centre i el procés participatiu i pedagògic que culminarà amb la redacció i execució dels projectes.
- ✓ Nous eixos verds amb l'obertura del carrer de Cristòbal de Moura (Fluvià-Selva de Mar) i dels Jardins de Pla i Armengol que incorporen 3,6 hectàrees de verd a la ciutat.
- ✓ Noves tarifes en el transport públic que afavoreixen els usuaris que més l'utilitzen.
- ✓ Posada en marxa de la Zona de Baixes Emissions.
- ✓ Establir velocitat 30 km/hora i modificar la senyalització al carrer Gran de Gràcia, passeig de Sant Joan, carrer de Comte Borrell i passeig Joan de Borbó i modificar l'ordenació viària al carrer Ausiàs Marc, Sicília i Rocafort.
- ✓ Licitat 30 projectes de generació fotovoltaica a edificis i equipaments municipals

Barcelona però treballa intensament des de fa anys en la lluita contra la crisi climàtica que amenaça el planeta. Una dels punts d'inflexió va ser la posada en marxa del Pla Clima, un document capdavanter, àmpliament reconegut internacionalment, que agrupa 242 mesures en els àmbits de l'habitatge, la mobilitat, l'economia, l'aigua el verd, l'energia i la salut entre d'altres. La declaració de l'emergència climàtica fa un pas endavant i amplia els objectius de ciutat.

» Canvi de model urbà

Barcelona és una ciutat compacta, condicionada pels límits naturals de la serra de Collserola, el mar i els rius Besòs i Llobregat, amb una densitat residencial elevada, amb dèficit d'espais verds i una mobilitat que depèn en excés del vehicle motoritzat. Per tant, en tots els processos de transformació i gestió de l'espai públic s'integra ja la variable d'emergència climàtica.

- ✓ Fer un salt d'escala en el programa Superilles i transformar 15 quilòmetres de carrers en eixos verds fins al 2024.
- ✓ Incrementar 40 hectàrees de verd urbà públic prioritant les zones que tenen més dèficit per aconseguir una distribució equilibrada al territori.
- ✓ Crear 10 nodes de biodiversitat i reserves de natura com a part essencial de la infraestructura verda urbana.
- ✓ Actuacions fins al 2023 en 200 centres educatius per millorar la qualitat ambiental i el confort de l'espai públic i la seguretat dels nens i les nenes.

» Canvi de model de mobilitat i infraestructures

El 40% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle a Barcelona s'imputen a la mobilitat, tant al vehicle privat motoritzat com al transport marítim i aeri per la forta dependència dels combustibles fòssils. L'actual model de mobilitat comporta una emissió elevada de contaminants a escala local que afecten la salut de les persones, els NO_x i les partícules en suspensió.

Per a tot plegat calen mesures concretes per gestionar la trama urbana i afavorir un model de mobilitat activa, amb més espais per al vianant, millora del transport públic en superfície, també a nivell metropolità, i foment dels mitjans més sostenibles. A més, assolir compromisos, acords i inversions de les administracions públiques competents en matèria d'infraestructures, com el Port i l'Aeroport.

- ✓ Fer més espais per a vianants i de millor qualitat, millorar la mobilitat vertical (escales mecàniques i ascensors) i incrementar el nombre de carrers pacificat amb la voluntat de prioritzar l'ús de l'espai públic per part dels veïns i veïnes de la ciutat.
- ✓ Posar en servei les actuacions de metro del Pla Director d'Infraestructures que són clau per a la millora de la mobilitat en transport públic: tram central de l'L9, connexió de l'L4 a la Sagrera i la connexió de l'L3 a la Trinitat Vella.
- ✓ Fer un pas endavant per millorar el transport públic a nivell metropolità: millora de l'oferta d'autobús metropolità i desenvolupament de les inversions en Rodalies i Regionals, així com accelerar les obres de finalització de la Sagrera.
- ✓ Estendre l'estratègia d'aparcaments i d'estacionament regulat a tota la ciutat.
- ✓ Impulsar espais dedicats a la distribució de mercaderies per incrementar l'eficiència i introduir mesures de fiscalitat verda per tal de gravar l'activitat de distribució de mercaderies de les grans plataformes tecnològiques.
- ✓ Instar a les grans infraestructures de la ciutat a incorporar les mesures necessàries per reduir les emissions i fer els estudis necessaris per executar-los.

» Canvi de model d'energia

El model de consum i generació d'energia que tenim actualment a la ciutat està basat principalment en combustibles fòssils, que són un dels principals causants de la crisi climàtica. L'Ajuntament de Barcelona aposta clarament cap a un ús racional de l'energia, basat en l'estalvi, l'eficiència energètica i la generació renovable i local que prioritzi l'autoconsum i l'autogeneració d'energia.

Paral·lelament per fer realitat el canvi de model també cal millorar l'ús de l'energia que fan els edificis, equips i les infraestructures de la ciutat. En definitiva, fer una aposta per un model energètic just que permeti a la ciutat ser neutre en carboni l'any 2050.

- ✓ Desenvolupar una ordenança energètica d'edificis que garanteixi que els edificis nous o que es rehabiliten de forma integral siguin de mínima demanda energètica i màxima generació, així com altres projectes que permetin arribar a 48 MWp d'energia fotovoltaica el 2025.
- ✓ Posar en marxa els mecanismes necessaris per incrementar els ajuts públics amb enfocament energètic i ambiental en rehabilitacions, per poder als 10.000 habitatges l'any amb ajuts (subvencions o crèdits) en rehabilitació energètica.
- ✓ Aconseguir que el 50% de consum elèctric arreu del territori català l'any 2030 sigui d'origen renovable.

» Canvi de model econòmic

El model econòmic actual es dirigeix cap a un consum cada vegada més important dels recursos naturals i posa en perill l'equilibri ecològic del planeta a més de multiplicar les desigualtats entre la població. Des de les ciutats es pot treballar cap a un desenvolupament que respecti els límits naturals del planeta i que garanteixi una vida digna per a tots els seus habitants.

- ✓ Definir una estratègia d'economia verda, blava i circular, és a dir, economia sostenible, com ja s'està fent, per exemple a l'eix Besòs.
- ✓ Implantar el pressupost de carboni.
- ✓ Incorporar criteris ambientals i sostenibilitat de l'agenda 2030 de l'Ajuntament en la contractació pública i amb criteris d'economia social i solidària.
- ✓ Estudiar la capacitat de càrrega turística de Barcelona en termes de sostenibilitat, climàtics i socials, i reduir les emissions de l'activitat turística.
- ✓ Reclamar el desplegament de la Llei de Canvi Climàtic de la Generalitat i que s'hi incloguin mesures fiscals.

» Canvi de model de consum i de residus

Bona part del que es consumeix a Barcelona procedeix de cadenes de subministrament transnacionals molt llargues, convertint aquest model en ineficient i amb un impacte climàtic, ambiental i social molt gran.

A més, combinat amb un model d'economia lineal, d'usar i llençar, encara fa que a Barcelona no es compleixin els objectius de la Unió Europea pel que fa al reciclatge. Cada habitant de la ciutat genera 1,32 quilos de residus al dia, que són 483 quilos anuals per persona i a més, la recollida selectiva es troba estancada al voltant del 38% des de fa anys.

Els plàstics d'un sol ús són l'exemple més clar de l'economia lineal i generen un gran impacte a l'entorn, la salut i en el benestar de les persones.

- ✓ Desplegar l'Estratègia Residu Zero a la ciutat.
- ✓ Desplegar la recollida de sistemes individualitzats de residus domèstics i comercials al 100% de la ciutat i augmentar la recollida selectiva fins al 65% per reduir la necessitat d'incineració.
- ✓ Eliminar a la ciutat els plàstics d'un sol ús.
- ✓ Aplicar els canvis normatius per implantar nous sistemes col·lectius de responsabilitat ampliada del productor (SCRAP) i impulsar la implantació de sistemes de dipòsit, devolució i retorn (SDDR).

» Canvi de model d'alimentació

La producció d'aliments és responsable d'entre un quart i un terç de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle d'arreu del món. Barcelona és en aquest sentit clarament consumidora: es consumeixen 650 quilos d'aliments per habitant a l'any, però només entre el 10% i el 15% són de producció local. A més, els experts coincideixen en que una dieta sana és clau per reduir els índex d'obesitat i els riscos de malalties greus en l'edat adulta.

- ✓ Implantar i promoure dietes més saludables i baixes en carboni a les escoles i tots els menjadors municipals el 2021 amb productes de temporada, proximitat i ecològics. Reduir el consum de proteïna animal (sobretot carn vermella) i prioritzar la carn de ramaderia extensiva i ecològica.
- ✓ Obrir un mercat majorista d'aliments frescos ecològics l'any 2021 a Mercabarna que potenciï la venda de producció ecològica i de proximitat i que impulsi la participació de productors ecològics locals.
- ✓ Obrir el 2021 un centre de reaprofitament alimentari a Mercabarna.

» Canvi de model cultural i educatiu

L'educació, l'activitat cultural i la comunicació també tenen un paper clau en la lluita davant la crisi climàtica que vivim. Cada persona, organització, institució i empresa ha d'assumir la seva responsabilitat per minimitzar el seu impacte i revertir el seu deute ecològic. La xarxa Barcelona + Sostenible esdevé en aquest context una eina clau d'aquesta transformació, perquè serveix de punt de trobada i acció a més de 1.000 organitzacions que inclouen ciutadania, empreses, comerços, centres educatius, universitat, col·legis professionals, sindicats i administracions.

Ser coherents entre allò que diem i allò que fem i fer pedagogia interna i externa dels compromisos adquirits en relació a l'emergència climàtica esdevenen eines per caminar cap aquest canvi de model.

- ✓ Dotar d'ajuts econòmics d'un milió d'euros a l'any per desenvolupar projectes que contribueixen als objectius del Pla Clima i de la Declaració d'Emergència Climàtica i que ajudin a promoure una nova cultura de consum.
- ✓ Promoure la cooperació entre ciutats en clau de justícia climàtica, tant en la convocatòria de subvencions com en la cooperació directa ciutat-ciutat.
- ✓ Introduir criteris de reducció d'impacte climàtic i l'Agenda de desenvolupament sostenible 2030 en les festes de barri i cinc grans esdeveniments de la ciutat (la Mercè, la Marató, el Festival Grec, l'Smart City Expo i el Mobile World Congress).
- ✓ Augmentar la recerca en clima (Pla Ciència de Barcelona) i generar més coneixement sobre l'impacte de la crisi climàtica a la ciutat, en les desigualtats globals, els moviments migratoris i els drets humans.

» Tenir cura de la salut, el benestar i la qualitat ambiental

Està àmpliament considerat que la crisi climàtica és l'amenaça més gran per a la salut de les persones d'aquest segle a causa de la calor excessiva i sostinguda, que comporta un augment de la mortalitat, les malalties i l'empitjorament de la qualitat de vida de la ciutadania, sobretot en la població amb més risc de vulnerabilitat, de la mateixa manera que té una alta afectació al món natural. Per reduir aquesta vulnerabilitat de les persones és necessari la continuïtat dels serveis i l'accés universal als subministraments bàsics i adaptar els espais públics, fent la ciutat més habitable i confortable.

- ✓ Desplegar la Zona de Baixes Emissions i fer el seguiment de les fases previstes per poder incorporar els ajustos necessaris.
- ✓ Estudiar la implantació de mesures complementàries per reduir l'impacte ambiental del transport privat motoritzat amb mesures com la gestió de l'aparcament, les zones d'ultrabaixes emissions, el peatge de toxicitat, etc.
- ✓ Activar 100 equipaments municipals per actuar com a refugis climàtics en cas d'emergència per clima extrem i disposar d'un equipament de referència a cada districte de la ciutat.

» Tenir cura de l'aigua

Una de les conseqüències de la crisi climàtica és el canvi en els cicles de l'aigua: més pluges intenses, desbordaments de la xarxa de clavegueram per l'elevat grau d'impermeabilització de la ciutat, abocaments puntuals d'aigua sense tractar al mar i l'increment del nivell del mar que pot produir una pèrdua de part de les platges de la ciutat. Davant l'emergència, a més, es preveu una manca de recursos híbrids a les zones mediterrànies.

- ✓ Assolir el consum de 100 litres d'aigua al dia per habitant de consum domèstic mitjançant mesures d'estalvi, campanyes ciutadanes i actuacions als equipaments públics grans consumidors d'aigua.
- ✓ Executar les actuacions necessàries en col·lectors i dipòsits d'aigües pluvials com el col·lector del Paral·lel, el de l'avinguda Diagonal i el dipòsit d'aigües pluvials de la Rambla Prim. A més, treballar per augmentar la capacitat del clavegueram per reduir riscos d'inundacions i abocaments a les platges en episodis de pluges intenses.
- ✓ Definir i executar estratègies de protecció de les platges de la ciutat i treballar per continuar la renaturalització de les lleres dels rius Llobregat i Besòs i augmentar-ne la qualitat de l'aigua.

» Campanya informativa per a la ciutadania

L'Ajuntament de Barcelona i en compliment de la declaració d'emergència climàtica ha posat en marxa una campanya informativa per a la ciutadania sobre els efectes de la crisi climàtica a la ciutat. Assumint la responsabilitat compartida d'incorporar informació i debat sobre la crisi climàtica que viu la ciutat en particular i el planeta en general, es posa a disposició de la ciutadania el web aixonoesunsimulacre.barcelona per fomentar el coneixement sobre els efectes de l'emergència climàtica a la ciutat i per conèixer el punt en que ens trobem actualment.

Aquest vespre a partir de les 19 hores es projectarà el vídeo de la campanya informativa a la façana de l'Ajuntament de Barcelona. El vídeo es pot descarregar en aquest enllaç.

